

INTERVIEW

Tekst: Cindy Curré

LAKS-voorzitter Pieter Lossie:

'Betrek jongeren structureel bij beleidsvorming'

De nieuwe voorzitter van het LAKS vindt er geen doekjes om: ook daar waar leerlingen mogen meepraten over zaken die hen aangaan, gebeurt dat nog te vaak 'voor de vorm'. "Volksvertegenwoordigers trekken het land in om te horen wat er speelt en wat mensen vinden. Schoolleiders kunnen hetzelfde doen: kom uit je stoffige hok en ga in gesprek met leerlingen."

Sinds 28 juni is Pieter Lossie zo'n dag of vier per week bezig met zijn werk bij het LAKS - een korte zomervakantie uitgezonderd. Hele dagen vergaderen en overleggen gaat inmiddels ten koste van het sporten, van zijn pianospel (de lessen staan on hold) en van zijn carrière als animatiefilmmaker ('dat is misschien nog wel de meest pijnlijke keuze die ik moest maken'). Zijn vrienden en familie ziet hij ook een stuk minder: "Het is echt hard werken. Als mijn vrienden iets leuks gaan doen, moet ik vaak 'nee' zeggen. En de afgelopen week heb ik maar één dag thuis gegeten. Terwijl ik wel uit een gezin kom waarin we waarde hechten aan met elkaar eten 's avonds. Als ik nu laat thuiskom, vragen ze me: 'Hoe heet je ook alweer?'"

CV PIETER LOSSIE (17)

Juni 2019-nu: voorzitter LAKS

2014-nu: vwo op Minkema College, Woerden

2018-2019: actief voor Youth4Climate, organisator van de klimaatmars in Den Haag

2018: winnaar in de categorie animatie op het Europese Filmfestival Camera Ziziano 2018, met de film Far Away

2011: acteur in de jeugdfilm Bennie Stout van regisseur Johan Nijenhuis

Je hebt de afgelopen tijd veel opzij moeten zetten voor het LAKS. Jullie hebben dan ook aan het begin van het schooljaar al uitgewerkt wat voor jullie het komende jaar belangrijk wordt. Kun je daar iets over vertellen?

"Daar hebben we twee maanden over vergaderd, dus daar kan ik inderdaad best iets over zeggen", lacht Lossie. "We vinden professionalisering van de medezeggenschapsraad heel belangrijk. Er zijn nog steeds veel leerlingen die in de MR zitten, maar niet goed hun rechten kennen. En ze moeten instemmen met begrotingen die ze niet begrijpen omdat er meestal in jargon over gesproken en geschreven wordt. Het is mooi dat leerlingen steeds meer kunnen en mogen zeggen over hun onderwijs, maar als je daar geen begeleiding bij hebt, is het eigenlijk een schijn democratie. Je laat leerlingen dan op de stippelijntjes tekenen, maar daar heeft niemand iets aan. In de meeste MR'en kan het professioneler worden aangepakt, en leerlingen moeten sterker en assertiever worden."

Verder is voor ons een heel belangrijke constatering dat we nog niet alle leerlingen in het voortgezet onderwijs goed vertegenwoordigen. We hebben dan wel een monopolie op de stem van de middelbare scholier, maar die positie brengt ook verantwoordelijkheid met zich mee. We spreken helaas nog niet voor alle één miljoen scholieren. Vooral leerlingen uit de Randstad laten hun stem

Pieter Lossie: 'Je moet veel meer kijken hoe beleid afgestemd kan worden, zodat je voorkomt dat een hele generatie onder druk komt te staan'

Voorzitter Pieter Lossie (midden) met het voltallige nieuwe bestuur van het LAKS voor het komende schooljaar

‘Het is mooi dat leerlingen steeds meer mogen zeggen over hun onderwijs, maar als je daar geen begeleiding bij hebt, is het schijndemocratie’

van de SP en Lisa van Westerveld van GroenLinks. Die wet zal ervoor zorgen dat kinderen van ouders die geen vrijwillige ouderbijdrage kunnen betalen, niet buitengesloten kunnen worden van schoolactiviteiten. Ik hoop heel erg dat die Kamerbreed gesteund gaat worden.” De veelbesproken prestatiedruk die veel jongeren ervaren, noemt Lossie als laatste oorzaak voor het afnemende leerlingenwelzijn. “Ouders willen graag dat hun zoon of dochter examen doet op een zo hoog mogelijk niveau. Maar ook het onderwijs zelf draagt bij aan de druk. Het feit dat er op elk moment van de dag een cijfer online kan komen of een mailtje van je docent kan binnenkomen, zorgt ervoor dat leerlingen continu met school bezig zijn.”

Tijdens de opening van het academisch jaar op de VU in Amsterdam benadrukte je dat het beleid van de Nederlandse overheid als het gaat om jongeren te veel versnipperd is.

“Bij Youth4Climate heb ik ook al gepleit voor meer afstemming. Beleid voor jongeren op het gebied van bijvoorbeeld woningmarkt, arbeidsmarkt of onderwijs is per terrein misschien wel uit te leggen, maar als je al die eilandjes bij elkaar legt, ontstaat er een soort zandbank waar jongeren nu tegenaan varen. Je moet denk ik veel meer kijken naar hoe beleid afgestemd kan worden, zodat je voorkomt dat een hele generatie onder druk komt te staan. Wat kan helpen, is dat jongeren structureel betrokken worden bij beleidsvorming. Dat gebeurt nu niet.”

Welke rol zouden schoolleiders en bestuurders kunnen spelen bij een actieve rol van scholieren op hun school?

“Het begint voor een deel bij de MR. Schoolleiders hebben redelijk wat middelen in handen om de sterkte van hun oppositie daarin te bepalen. Op het moment dat een schoolleider echt waarde hecht aan de stem van leerlingen, kan hij gaan zoeken naar de juiste begeleiding voor leerlingen in de MR, zodat zij snappen hoe bijvoorbeeld de begroting van een school in elkaar steekt. Of dan legt hij een lastige kwestie nog eens uit in begrijpelijke taal. In de Handreiking leerlingendaling, die we het afgelopen jaar samen met de VO-raad hebben ontwikkeld, staan allerlei handvatten voor leerlingen en schoolleiders om elkaar beter te leren begrijpen.

Maar maak je als schoolleider ook zichtbaar in de school. Veel leerlingen weten niet wie de rector van de school is, laat staan de bestuurder. Ze weten ook vaak niet dat er een MR is en dat je daar als leerling ook in kunt zitten. In onze democratie trekken volksvertegenwoordigers het

horen, leerlingen uit hogere klassen reageren op onze oproepen en vwo'ers zijn actiever dan vmbo'ers. De actieve achterban van LAKS is dus niet representatief. Daar moeten we aan werken, willen we echt kunnen spreken voor alle scholieren op middelbare scholen.”

Toetscultuur

Lossie brengt een punt naar voren dat de laatste tijd veel in het nieuws is: leerlingenwelzijn. “Studentenwelzijn is een hot topic tegenwoordig, maar zaken als stress en prestatiedruk spelen net zo goed voor middelbare scholieren. Leerlingen op de basisschool geven hun leven gemiddeld een 8,2 in Nederland, maar op hun zestiende is dat cijfer bijna een punt gedaald. Een vierde van de middelbare scholieren zegt burn-outklachten te ervaren en de helft zegt wekelijks stress te hebben door school. Dat heeft volgens ons voor een groot deel te maken met de huidige toetscultuur, waarin leerlingen leren voor de toets, zonder dat de toets eigenlijk betekenis heeft. Verder moeten de meeste leerlingen veel te veel cijfers halen gedurende een jaar. Formatief toetsen zou hiervoor een oplossing kunnen zijn.” Ook het schoolklimaat kan op veel scholen beter, aldus Lossie: “Wij hebben onderzoek gedaan naar schoolklimaat en veiligheid en daar komt uit dat het daarmee slecht gesteld is op het vmbo. Maar ook kansongelijkheid vermindert het welzijn en het geluk van leerlingen op school. Daar was het afgelopen jaar terecht al veel aandacht voor.”

Tegelijkertijd is het heel moeilijk om kansongelijkheid aan te pakken.

“Klopt, maar misschien dat we een stap kunnen zetten met het wetsvoorstel over ouderbijdragen van Peter Kwint

‘Studentenwelzijn is een hot topic tegenwoordig, maar zaken als stress en prestatiedruk spelen net zo goed voor middelbare scholieren’

land in om te horen wat er speelt en wat mensen vinden. Binnen scholen kunnen schoolleiders hetzelfde doen: kom uit je stoffige hok en ga in gesprek met leerlingen.”

Wat kun jij als voorzitter van het LAKS aan al deze speerpunten bijdragen?

“Ik heb veel passie voor ons politieke bestel. Waar veel mensen in hun vrije tijd Netflixen, kijk ik liever een debat uit de Tweede Kamer terug. Ik kan ook bruggen slaan en ben niet zozeer iemand die stuurt, als wel iemand die anderen coacht. Ik denk dat een goede voorzitter niet per se de lijn bepaalt, maar juist iemand is die een groep mensen optimaal in positie brengt om hun werk te kunnen doen.”

Was de overstap van je werk voor Youth4Climate naar het LAKS een bewuste stap?

“Nee, helemaal niet. Omdat ik door de media was opgepikt als volger van Greta Thunberg [zie kader, red.], werd ik door de media gelinkt aan het groepje scholieren uit Den Haag dat het initiatief nam voor een landelijke klimaatstaking, naar het voorbeeld van scholieren in België. Daarna gebeurde alles in een sneltreinvaart. Het eerste wat Stijn Warmenhoven van Youth4Climate tegen me zei toen ik hem ontmoette, was: ‘Ga je vanavond mee naar De Wereld Draait Door?’

Het is wel grappig dat ik voor het LAKS heb gesolliciteerd voordat ik actief werd bij Youth4Climate. De sollicitatieprocedure ging pas maanden later lopen. Ik heb nog getwijfeld of ik het wel moest doorzetten. Maar omdat ik al snel inzag dat Youth4Climate heel actiegericht was, leek het me toch een goed idee om iets structureels te kiezen. Pas in de laatste fase werd ik gebeld en werd er gezegd dat het LAKS me als voorzitter wilde hebben. Toen heb ik definitief besloten dat ik helemaal voor het LAKS wilde gaan.”

De media hebben een grote rol in je verhaal.

“Ja, de media hebben ervoor gezorgd dat bepaalde dingen gingen gebeuren. In november vorig jaar was ik bijvoorbeeld bij een debat dat werd georganiseerd door VOS/ABB. Ik was een van de leerlingen van het Minkema College die mochten meedoen. Toen ik een week later op het Binnenhof was voor mijn klimaatstaking, kwam ik daar toevallig mensen tegen die een film aan het maken waren voor VOS/

Het feit dat er op elk moment van de dag een cijfer online kan komen of een mailtje van je docent kan binnenkomen, zorgt ervoor dat leerlingen continu met school bezig zijn’

ABB en die mij ook bij het debat hadden gezien. Daardoor schreef VOS/ABB vervolgens als eerste over de ‘grote’ klimaatstaking van afgelopen februari. Gewoon, omdat ze me kenden. En omdat vervolgens veel media op mij afstapten, werd ik met Stijn van Youth4Climate in contact gebracht.”

Speelt het toeval ook een rol?

“Zeker, maar ook doorzettingsvermogen, staan voor je eigen waarden en een beetje tegen de stroom in durven gaan. We hebben toch maar mooi bereikt dat er 20.000 jongeren op het Malieveld stonden. Vanaf dat moment kandelde de discussie over het klimaatbeleid en werd duidelijk dat jongeren hun stem in het klimaatdebat opeisen. Er kwam echt een frisse wind.”

In het onderwijs zal dat wellicht wat trager gaan.

“Misschien, maar de uitdaging is hetzelfde. Neem de curriculumdiscussie. Ook daarover wordt gepraat zonder dat jongeren hun stem goed kunnen laten horen. Terwijl het over hún onderwijs gaat. Ik zie daar wel een taak voor het LAKS.”

Het lijkt je allemaal zo makkelijk af te gaan: gesprekken met Mark Rutte, tv-optredens. Hoe voorkom je dat je wordt doodgeknufteld door de media en door de gesprekspartners van het LAKS?

“Bij Youth4Climate heb ik inderdaad meegemaakt hoe het is om ‘ingekapseld’ te worden. Daar heb ik wel van geleerd. Zeker na het gesprek met Rutte en Wiebes. Als je eenmaal in het Torentje bent geweest - dat zie je ook bij de gele hesjes - dan doven initiatieven al snel een beetje uit. Terwijl er niets concreets uit de gesprekken is gekomen. Ik denk dat we dat met het LAKS kunnen voorkomen door duidelijk een eigen verhaal te vertellen en niet terug te deïnen voor onverwachte acties. Zo heeft het LAKS al eens het gebouw van de VO-raad volgeplakt omdat we vonden dat leerlingen beter bij de discussie over leerlingparticipatie moesten worden betrokken.”

En wanneer zit je zelf in het Torentje?

“Ik wil later op een positie zitten waar ik invloed heb op een goede toekomst voor de komende generaties. Het Torentje of de Tweede Kamer zijn voor mij geen doel an sich, dat zou kortzichtig zijn. Je kunt op heel veel verschillende manieren invloed hebben, ook in de commerciële sector of via een NGO. Maar als ‘Den Haag’ op mijn pad komt, zeg ik geen nee.”

ACTIE ONDERNEMEN

“Wat ik nu doe, komt rechtstreeks voort uit de lessen maatschappijleer van een geweldige docent: Paul Simons. Hij heeft mijn leven echt diepgaand beïnvloed. Met zijn gedrevenheid voor zijn vak en zijn betrokkenheid bij mijn leven heeft hij me ertoe aangezet om mijn eigen interesses en passies na te streven. Toen ik met hem besprak dat ik vind dat de stem van jongeren onvoldoende wordt gehoord, merkte hij op dat er ook mensen zijn die actie ondernemen als ze zoiets vinden. Hij zei: ‘Dat zou jij ook kunnen doen.’ Dus toen in Zweden Greta Thunberg ging staken voor het klimaat, en ik ook vond dat het klimaat een onderwerp was waar jongeren hun stem moesten opeisen, ben ik in Nederland een van de eersten geweest die dat voorbeeld gingen volgen.”